

Innspill til jordbruksforhandlingene 2026 fra Norsk seterkultur

De fleste aktive setre er knyttet til små og mellomstore melkebruk.

Grunnforutsetningen for en levende seterkultur i hele landet er derfor at små og mellomstore bruk sikres økonomisk drivverdige forhold.

Antall setre i Norge er kraftig redusert, og med stadig færre melkebruk og mer intensivt jordbruk fortsetter dessverre trenden. Generasjonsskifter er sårbare både for videre drift på garden og ikke minst for setra. Den nye generasjonen har ofte muligheter til mer inntekt og fritid gjennom andre yrkesvalg.

I forkant av jordbruksforhandlingene 2023 var Norsk seterkultur deltakende i utredningen [Forslag til satsing for fortsatt seterdrift](#). Den konkluderer med at de økonomiske virkemidlene må økes betydelig for at antall setre skal kunne opprettholdes eller økes. **Vi har enda ikke oppnådd nødvendig støttenivå og ber derfor om økte grunntilskudd som kan gjelde alle fylker.**

Fylkene må gi seterbrukerne nødvendig støtte til drift og utvikling gjennom driftstilskudd og investeringsmidler. Det er fremdeles ulikheter i hvordan seterdrifta prioriteres av Innovasjon Norge. For å videreføre setring i hele landet må seterdrifta få høyere prioritet i alle fylker. Jordbruksavtalen gir nasjonale føringer, men i tillegg gir fylkeskommunen og det regionale partnerskapet for landbruk føringer for de regionale tilskuddene. Det er viktig at det med økte setertilskudd også følger med ekstra RMP-midler til fylkene.

Norsk seterkultur støtter kravet om en bedre og mer rettferdig velferdsordning i landbruket.

Den nordiske seterkulturen er skrevet inn på **UNESCO sin representative liste for immateriell kulturarv**. Dette understreker viktigheten av verdiene som er knyttet til denne levende kulturarven. Kunnskap og ferdigheter i den daglige seterdrifta er en viktig beredskap for å kunne nytte marginale naturressurser og drive en bærekraftig matproduksjon. I tillegg til at seterdrifta produserer mat og forvalter flere kulturverdier, sørger beitedyra for åpne kulturlandskap som forblir tilgjengelig for framtidens matproduksjon. Seterdrifta er en kunnskapsbank som kan bidra til økt selvforsyning og bør derfor ha en sentral rolle i beredskapspolitikken.

Forskning og tradisjonskunnskap gir oss mange gode argumenter for å bevare, videreføre og videreutvikle seterbruk.

Å ta vare på seterkulturen er et samfunnsansvar og tilstrekkelig økonomisk støtte er virkemidler som virker.

Norsk seterkultur likestiller alle typer setre:

Både veiløse **besøkssetre** eller **museumssetre** uten strøm og innlagt vann og moderne **produksjonssetre** som tar med hele buskapen til setra og leverer all melk til Tine, er viktige ambassadører for bruk av utmark til produksjon av melk.

Setertilskudd er et viktig virkemiddel for å opprettholde, reetablere, etablere og utvikle seterdrifta og seterkulturen i Norge.

For at det skal være lettere å nå fram i konkurranse med andre gode prosjekter, er det mulig å gi føringer om at prosjekter knyttet til seterdrift prioriteres. Dette kan gjøres gjennom jordbruksavtalen og i de regionale næringsprogrammene som utarbeides av fylkeskommunen.

(Fra utredningen: Forslag til satsing for fortsatt seterdrift)

Forslag til tilskudd:	Begrunnelse:
Setring i 4 - 6 uker: Grunntilskudd kr 140.000	• Økte kostnader i seterdrifta. Mer støtte vil kunne bidra til drift og utvikling. • Ofte behov for innleid arbeidskraft. • Drift av to driftsenheter (gård og seter) samtidig er krevende.
Setring 6 og mer: Grunntilskudd 180.000 kr	• Vil føre til at noen flere setrer i mer enn 6 uker. Dekker merkostnader med lengre sesong og øker lønnsomheten. Gir mulighet til mer leid arbeidskraft. • Øker bruk av beiteressursene og dermed selvforsyningsgraden.
Foredlings- og besøksstilskudd: Tillegg til setre som foredler minst 45 l pr dag og/eller tar imot gjester som ønsker seter-opplevelser. Kr 30.000	• Foredling av mjølk er ressurskrevende mht tidsforbruk og nødvendig utstyr. Tilskudd til foredling vil stimulere til verdiskaping som både bidrar til omsettbare seterprodukter og tar vare på kunnskapen og handverket knyttet til aktiviteten. • Å ta imot gjester er krever også ekstra ressurser. Formidling og servering skaper merarbeid som ofte krever innleid hjelp og tilrettelagte fasiliteter for besøkende. En viktig arena og mulighet for å kunne dele kunnskap og skape opplevelser knyttet til seterlivet og seterkulturen.

Egen ordning for «Besøksseter» som tar imot besøk og foredler all melk. 4-6 uker minstekrav for daglig melkeproduksjon senkes fra 45 til 30 liter. Alternativt foreslår vi at melkeproduksjon fra f.eks. 2 melkekyr/10 geiter kan tilfredsstille kravet knyttet til produksjonsmengde	Lavere krav til produksjonsmengde vil gi muligheter til å ta med en liten del av besetningen eller låne/leie dyr til produksjon. Da blir det mulig å fortsette seterdrifta for gårder med store buskaper og robotfjøs, for samdrifter og for gårder som har gitt opp melkeproduksjonen. Besøkssetre er ofte en nødvendig løsning for veiløse setre der melkebilen ikke kan hente melka. Det kan også være vanskelig å oppnå minstekravet på 45 l pr dag for setre med små besetninger der kyrne har lav avdrått, som f.eks med de gamle kurasene. En del veiløse setre har heller ikke muligheter til å levere melk til meieri og må foredle all melka på setra.
Forslag til kontroll: Stikkprøvebasert kontroll. Logg og rapport over melkeproduksjon og foredling Annonserte åpningstider Krav til antall åpne dager pr uke Gjestebok =logg over besøkende	Driften av besøkssetre ivaretar i stor grad den levende kulturarven i seterdrifta. Ved å bruke beiteressursene til melkeproduserende dyr og til ungdyr bidrar de også til matproduksjon, kulturlandskap, biologisk mangfold og åpne beitelandskaper til beredskap og matsikkerhet. Disse setrene er møteplasser og en naturlig plass for kommunikasjon og formidling av kunnskap og opplevelser knyttet til seterdrift og norsk landbruk. Inntekter på salg av seterprodukter og servering vil kunne ha stor betydning for enkelte gårdsbruk
Økt melkepris for setermelk Økt beitetilskudd til melkekyr i seterlandskapet	Stimulere til flere dyr på setra for å utnytte beiteressursen til matproduksjon og ivareta kulturlandskapet som tilgjengelig beiteareal. Melkeproduksjon på setra kan ofte bli mindre intensiv for mange og melkemengden faller. Noen velger derfor å heller produsere all melka hjemme på garden i stedet. Flere beitedyr på setra vil også frigjøre mer areal på gården til vinterfor og har derfor stor ressursverdi for økt matproduksjon, matsikkerhet og beredskap.
Forslag til investeringsstøtte:	Begrunnelse:
Videreføre ordninga med investeringsstøtte til melkesetre og øke potten til 10 millioner.	Ordninga gir seterbrukeren handlingsrom til å gjøre nødvendige investeringer for å videreføre og videreutvikle seterdrifta for kommende generasjoner.
Innovasjon Norge: Prioritering av setring i alle fylker	Setrene ligger ofte i områder der infrastrukturen er mangelfull. Dette påfører seterbrukeren merkostnader som kan redusere lønnsomheten betydelig. Eksempler på dette er: • Farbar veg for melkebil • Strøm til kjøling av melka

	• Rent vann som er en forutsetning for all drift. Seterbruket ønsker å drive en miljøvennlig produksjon. For å få til dette er det nødvendig med en: • investering i alternative energikilder som solcelleanlegg, batteri, minikraftverk med vann eller vind For å kunne videreføre seterdrift for kommende generasjoner er det viktig med: • rehabilitering og nybygging. Dette kan påføre seterbrukeren en del ekstra store kostnader som kan redusere lønnsomheten med setring betydelig
En nasjonal strategi for reiseliv i seterdriftsområder	Norsk seterkultur har fått flere innspill fra seterbrukere som ber oss om hjelp til å regulere reiseliv og hytteutbygging i seterlandskapet. Vi ønsker konfliktdepende tiltak for å forebygge konflikter og som kan gi rom for både utvikling og begrensnig. I enkelte pressede områder er turisme og hytteutbygging en reell trussel mot seterdrift som er en avgjørende ressurs for at gårdens bærekraft og overlevelse.